

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U002970

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 02-09-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Спірідонов Микола Юрійович

2. Mykola Spiridonov

Кваліфікація: 033

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8368-9426

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 033

Назва наукової спеціальності: Філософія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 033-філософія

Дата захисту: 23-08-2024

Спеціальність за освітою: Філософ

Місце роботи здобувача: Київський національний університет будівництва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02070909

Місцезнаходження: проспект Повітрофлотський, буд. 31, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 24.033

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет будівництва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02070909

Місцезнаходження: проспект Повітрофлотський, буд. 31, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет будівництва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02070909

Місцезнаходження: проспект Повітрофлотський, буд. 31, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 02.11

Тема дисертації:

1. Демократія як соціокультурний феномен: загальне та особливе
2. Democracy as a socio-cultural phenomenon: general and specific considerations

Реферат:

1. Спірідонов М. Ю. Демократія як соціокультурний феномен: загальне та особливе – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю «033 – Філософія». – Київський національний університет будівництва і архітектури Міністерства освіти і науки України, Київ, 2024. За результатами дослідження демократії крізь призму соціокультурних реалій концептуалізовано положення, відповідно до якого незнання специфіки соціокультурного середовища чи з різних причин неврахування, ігнорування соціокультурного контексту демократичного процесу прирікає такий процес на наслідки, які є далекими від очікуваних, а інколи й категорично несумісними з ними. Це призводить до ситуації подвійного негативізму: з одного боку, зазнає невдачі конкретно-історичний процес демократизації, з іншого боку, дискредитується ідея демократії в трансчасовому вимірі, девальвується її реноме як дієвого інструмента оптимізації всіх сфер суспільної життєдіяльності. Обґрунтовано причинно-

наслідковий зв'язок, згідно з яким досягнення функціональної дієвості демократії передбачає її онтологічний статус невід'ємної складової, атрибута і навіть імперативу культури світоглядної, бо лише в такому разі забезпечується автоматизм дії демократичних норм і процедур на рівні повсякденної спонтанності, латентності, автоматизмів і стереотипів життєдіяльності. Здійснено змістовне і критеріальне розмежування соціокультурної дійсності на локальні соціокультурні явища і фактори (йдеться про просторовий і здебільшого етнонаціональний формат соціокультурної онтології) та глобальні соціокультурні тенденції, які виокремлюються за часовою, темпоральною, епохальною ознакою – тобто фактично визначають соціокультурну специфіку епохи. Виявлено значущість такої унікальної функції демократичного процесу, як обмеження влади: саме в цій функції втілюється унікальна специфіка демократії, позаяк будь-який інший тип управління діє за принципом експансії – його метою є сама влада, влада як така, а не обмеження влади. Концептуалізовано висновок із приводу того, що своєчасне й ефективне реагування на недоліки й зловживання є виразним концептуальним критерієм і своєрідним лакмусовим папірцем, засобом якого можна здійснювати коректне розмежування соціумів за ознакою їх відповідності канонам демократії. Уточнено аргументаційний вердикт, згідно з яким основною перевагою реалізації моделі партиципаторної демократії є високий рівень легітимності тих рішень, що приймаються за умови її застосування. Широка політична участь постає підставою легітимності як окремих рішень, так і державних інститутів у цілому. Обґрунтовано висновок про доцільність семантичного і функціонального позиціонування демократії не як кінцевого стану, а як перманентного процесу, в межах якого практично всі недоліки демократії в принципі підлягають коригуванню за умов їх своєчасного виявлення й кваліфікованого, по-громадянськи відповідального реагування на них. На відміну від інших форм правління і суспільно-політичних процесів, демократія спроможна вдосконалювати себе й ефективно розв'язувати свої проблеми за рахунок власних, іманентно притаманних процедур і механізмів. Доведено значущість адекватного розуміння демократії і явищ демократичної етиології, а саме: якщо з приводу феномена демократії створити неадекватне, тенденційне, демагогічне, популістське і т. п. враження, то індивідуальні й колективні зусилля будуть каналізовані за хибними й контрпродуктивними напрямками, які не мають нічого спільного зі справжніми проблемами, а відтак не можуть у принципі слугувати засобом досягнення мети розв'язання справжніх проблем як самої демократії, так і проблем суспільства, детермінованих недоліками прикладного застосування теоретичних засновків демократії; Аргументаційно та ілюстративно увиразнено тезу, згідно з якою перспективи динамічного поступу демократії перебувають в істотній залежності від фактору демократичної культури як культивування демократичних принципів, цінностей, норм сприйняття реалій суспільної дійсності. На відміну від демократизму зовнішнього, який є формальним, формалізованим, декларативним, наративним, маніфестованим, пропагандивним, меморандумним тощо, демократизм внутрішній є іманентним, автентичним, успадкованим і засвоєним на рівні соціокультурних стереотипів світосприйняття й автоматизмів дій.

2. Spiridonov M. Democracy as a socio-cultural phenomenon: general and specific considerations – Qualification scientific work on the rights of a manuscript. Thesis for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty «033 – Philosophy». – Kyiv National University of Construction and Architecture of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, 2024. According to the results of the study of democracy through the prism of socio-cultural realities, the position is conceptualized according to which ignorance of the specifics of the socio-cultural environment or for various reasons of neglect, ignoring the socio-cultural context of the democratic process dooms such a process to consequences that are far from expected, and sometimes categorically incompatible with them. This leads to a situation of double negativism: on the one hand, the concrete historical process of democratization fails, on the other hand, the idea of democracy in the trans-time dimension is discredited, its reputation as an effective tool for optimizing all spheres of public life is devalued. The causal relationship is substantiated, according to which the achievement of the functional effectiveness of democracy implies its ontological status as an integral component, attribute and even imperative of worldview culture, because only in this case the automaticity of democratic norms and procedures at the level of everyday spontaneity, latency, automatisms and stereotypes of life is ensured. A meaningful and criterial distinction of sociocultural reality is

made between local sociocultural phenomena and factors (we are talking about the spatial and mostly ethno-national format of sociocultural ontology) and global sociocultural trends, which are distinguished by time, temporal, epochal characteristics – that is, they actually determine the sociocultural specifics of the era. The significance of such a unique function of the democratic process as the restriction of power is revealed: it is in this function that the unique specificity of democracy is embodied, since any other type of governance operates on the principle of expansion – its goal is the power itself, power as such, and not the restriction of power. The conclusion is conceptualized that a timely and effective response to shortcomings and abuses is a distinct conceptual criterion and a kind of litmus test, by means of which it is possible to correctly distinguish societies on the basis of their compliance with the canons of democracy. The argumentation verdict was clarified, according to which the main advantage of implementing the participatory democracy model is a high level of legitimacy of those decisions that are made subject to its application. Broad political participation is the basis for the legitimacy of both individual decisions and state institutions as a whole. The conclusion about the expediency of the semantic and functional positioning of democracy not as a final state but as a permanent process, within which practically all the shortcomings of democracy are subject to correction in principle under the conditions of their timely detection and qualified, civically responsible response to them, is substantiated. Unlike other forms of government and socio-political processes, democracy is able to improve itself and effectively solve its problems through its own inherent procedures and mechanisms. The significance of an adequate understanding of democracy and the phenomena of democratic etiology is proved, namely: if, regarding the phenomenon of democracy, an inadequate, tendentious, demagogic, populist, etc. impression is created, then individual and collective efforts will be channeled along false and counterproductive directions that have nothing to do with real problems, and therefore cannot in principle serve as a means of achieving the goal of solving the real problems of both democracy itself and the problems of society, determined by the shortcomings of the applied application of the theoretical foundations of democracy. Argumentatively and illustratively, the thesis is expressed that the prospects for the dynamic progress of democracy are significantly dependent on the factor of democratic culture as the cultivation of democratic principles, values, norms of perception of the realities of social reality. Unlike external democracy, which is formal, formalized, declarative, narrative, manifested, propaganda, memorandum, etc., internal democracy is immanent, authentic, inherited and assimilated at the level of socio-cultural stereotypes of world perception and automatisms of actions.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Спірідонов М. Ю. Демократія: між суб'єктивним ідеалом та об'єктивним фактом / М. Ю. Спірідонов. Освітній дискурс : збірник наукових праць = Educational discourse : collection of scientific papers / Голов. ред. О. П. Кивлюк. Київ : ТОВ «Науково-інформаційне агентство «Наука-технології-інформація», 2023. Вип. 47 (12). С. 40–52. (фахове видання України категорії «Б»).
<http://enpuir.npu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/44507/Spiridonov-40-52.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 2. Спірідонов М. Світоглядні пролегомени демократії. Вища освіта України. №4 (2023). С. 108–117. (фахове видання України категорії «Б»).
<https://journals.udu.kyiv.ua/index.php/vou/article/view/214/173>. 3. Спірідонов М. Ю., Чорноморденко І.

- В. Філософія функціональних основ демократії: делегування та вибір. Політологічний вісник, №91 (2023). С. 65–87. (фахове видання України категорії «Б»). DOI:10.17721/2415-881x.2023.91.65-87. https://www.researchgate.net/publication/376872660_PHILOSOPHY_OF_THE_FUNCTIONAL_BASICS_OF_DEM
- 2. Спірідонов М. Світоглядні пролегомени демократії. Вища освіта України. №4 (2023). С. 108–117. (фахове видання України категорії «Б»). <https://journals.udu.kyiv.ua/index.php/vou/article/view/214/173>.
 - 3. Спірідонов М. Ю., Чорноморденко І. В. Філософія функціональних основ демократії: делегування та вибір. Політологічний вісник, №91 (2023). С. 65–87. (фахове видання України категорії «Б»). DOI:10.17721/2415-881x.2023.91.65-87. https://www.researchgate.net/publication/376872660_PHILOSOPHY_OF_THE_FUNCTIONAL_BASICS_OF_DEM
 - 4. Спірідонов, М. Ю. (2024). Демократія як соціокультурний феномен: єдність загального та особливого. Культурологічний альманах, (1), 251–258. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.1.31>. (фахове видання України категорії «Б»). <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/341/320>.
 - 5. Спірідонов М. Ю. Демократія як фактор світопорядкової динаміки. Перспективи. Соціально-політичний журнал. Вип. 1, 2024. С. 125–133. (фахове видання України категорії «Б»). DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2024.1.17>. http://perspektyvy.pdpu.od.ua/1_2024/19.pdf.
 - 6. Taran, G., Chornomordenko, D., Bondarenko, N., Bohatyrov, D., & Spiridonov, M. (2022). The main aspects of teaching in the context of the development of the educational environment and culture at universities. *Revista Tempos E Espaços Em Educação*, 15(34), e17256. <https://doi.org/10.20952/revtee.v15i34.17256> e-ISSN 2358-1425 (Web Of Science).
 - 7. Таран, Г., Чорноморденко, Д., Бондаренко, Н., Богатирьов, Д., Спиридонов, М., & Матвійв, В. (2023). СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РАМКАХ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІНАНСИСТІВ. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 3(50), 468–476. <https://doi.org/10.55643/fcapter.3.50.2023.4073> (Scopus).
 - 8. Спірідонов М. Ю. Вибори як важливий елемент філософії демократії. «Філософія науки, техніки і архітектури в гуманістичному вимірі». Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 10-11 листопада 2023 року) Частина 1. К. : КНУБА, 2023. С. 203–206.
 - 9. Спірідонов М. Ю. Уроки розвитку демократії в Україні. Сучасна Українська політика: актори, інститути, процеси. Матеріали Всеукраїнської відкритої науково-практичної конференції (м. Київ, 9-10 листопада 2021 р.). Київ : Університет менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України. С. 26–31.
 - 10. Спірідонов М. Ю., Чорноморденко І. В. Медіапростір України: виклики сьогодення крізь призму наукового дискурсу. XII Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні питання сучасного соціогуманітарного знання», м. Харків 10-11 грудня 2021 р. С. 13-14.
 - 11. Спірідонов М. Ю., Чорноморденко І. В. Методологія електронного голосування в Україні у контексті сучасної гуманітаристики. Гуманітарний дискурс у перспективі XXI століття: методологічні засади. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 5-6 листопада 2021 р. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. С. 79–81.
 - 12. Спірідонов М. Ю., Чорноморденко І. В. Філософський аналіз демократії: історія і сьогодення. Філософія науки, техніки і архітектури в гуманістичному вимірі. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 12-13 листопада 2021 року). Частина 1. К. : КНУБА, 2021. С. 150–153.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чорноморденко Іван Васильович
2. Ivan Chornomordenko

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9204-6342

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет будівництва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02070909

Місцезнаходження: проспект Повітрофлотський, буд. 31, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Самчук Зореслав Федорович
2. Zoreslav F. Samchuk

Кваліфікація: д. філ. н., старший науковий співробітник, 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7247-186X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України

Код за ЄДРПОУ: 16394076

Місцезнаходження: вул. Генерала Алмазова, буд. 8, Київ, 01011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Свириденко Денис Борисович
2. Denys B. Svyrydenko

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6126-1747

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Муляр Володимир Ілліч

2. Volodymyr I. Muliar

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1585-7328

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Поліський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493681

Місцезнаходження: бульвар Старий, 7, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Згурська Валентина Леонідівна

2. Valentina Zgurska

Кваліфікація: к.політ.н., доц., 23.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7490-1942

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет будівництва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02070909

Місцезнаходження: проспект Повітрофлотський, буд. 31, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Гоцалюк Алла Анатоліївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Гоцалюк Алла Анатоліївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Спірідонов Микола Юрійович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна